

Предео изузетних одлика “Суботичка пешчара” Програм управљања за 2013. годину

УВОД

Главни циљеви и задаци

Оквирно су одређени Планом управљања ПИО „Суботичка пешчара“ 2011-2020 (сагласност Министарства животне средине, рударства и просторног планирања бр 353-02-2886/2011-03) и у складу са Извештајем о остварењу програма управљања ПИО „Суботичка пешчара“ за 2012. годину.

- Развијање и унапређивање чуварске службе
- Наставак развијања базе података у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања у циљу дефинисања пројекта активне заштите и бољег чувања заштићеног подручја
- Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја у циљу развоја одрживог коришћења и суфинансирања заштите природе уз даље уређивање Визиторског центра Лудаш.
- Спровођење приоритетних активних мера заштите (сузбијање инвазивних врста и зарастања чистина)
- Наставак и проширење пројекта ревитализације кроз рад на ревитализацији пашњака (претварање ораница у пашњаке), уз валоризацију кроз редовно кошење или испашу – стимулација традиционалних видови коришћења
- Усклађивање начина газдовања шумама са циљем да приоритет газдовања постане очување природних вредности шуме, осталих станишта и екосистема кроз развијање колаборативног управљања.
- Смањивање директног антропогеног притиска (ригорознија контрола кретања и активности у заштићеном подручју нарочито I и II степену)
- Рад на едукацији локалног становништва и корисника заштићеног подручја о значају очувања природних вредности

Услови рада

Јавно предузеће „Палић-Лудаш“ је управљач на четири заштићена подручја у региону Суботице а једно од њих је и ПИО „Суботичка пешчара“.

Сектор заштите природе у Јавном предузећу „Палић-Лудаш“ организован је у функцији обављања управљачких послова на заштићеним подручјима. Стручна служба задужена је за планирање, програмирање, праћење стања, извештавање и надзор над радом чуварске службе. Чуварска служба обавља послове чувања, праћења стања и активних мера заштите. У оквиру Стручне службе се такође обављају послови сарадње са корисницима и власницима парцела у заштићеним подручјима (члан 57 Закона о заштити природе). Обављају се и послови промоције и развоја едукативних садржаја и сарадње са локалним становништвом.

Још увек је у току завршетак опремања Визиторског центра Лудаш у Хајдукову који је у функцији радног простора Управљача свих заштићених природних добара у Суботици и централна тачка за пријем посетилаца свих осталих заштићених подручја па и посетилаца ПИО „Суботичка пешчара“. Неопходно је довршити систем за биосанитацију воде (сад у пробном раду) и завршити процедуру техничког пријема како би објекат дошао у пуну функцију. У Сектору заштите природе је запослено 9 људи, од којих су 2 са ВСС, 1 са ВШС, 2 са ССС а 4 су НСС. Упражњено је једно радно место са ВСС – због смрти колеге.

Заједничке службе ЈП „Палић-Лудаш“ обављају опште послове (менаџмент, рачуноводство, набавке) са седиштем на Палићу.

Делатност Сектора заштите природе се суфинансира преко наменских средстава из буџета Града Суботице, и путем конкурса за суфинансирање Покрајине и Републике. Едукативни и еко туристички програми су још у развоју.

ПЛАНИРАНИ ПОСЛОВИ

А. ЧУВАЊЕ, ОДРЖАВАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈА

А.1. Чување

А.1.1. Начин рада чуварске службе,

Чување и надзор у ПИО „Суботичка пешчара“ је континуирани задатак у циљу превентивне заштите природних вредности и њихових станишта. Спроводи га чуварска служба у сарадњи са осталим корисницима простора, и у координацији са њиховим чуварским службама:

- Јавно предузеће „Војводинашуме“, Шумско газдинство Сомбор, Шумска управа Суботица (6 извршилаца- лугара и ловочувара)
- Удружење спортских риболоваца „Шаран“, Палић, Тресетиште (чуварска служба)

Чувар заштићеног подручја надгледа спровођење режима заштите природних вредности, намену и коришћење површина од стране свих корисника простора као и посетилаца са нагласком на надзору поштовања услова заштите природе. Чувар континуирано кроз теренски дневник извештава о свим променама. Стручна служба прати стање, подноси пријаве инспекцији или судији за прекршаје и координира праћење поштовања услова заштите природе. Планира се даља стандардизација ових послова.

У циљу што ефикаснијег праћења делатности чуварске службе као и адекватног планирања обиласка терена и извршења осталих радних задатака наставља се рад на интерактивној бази података за сва заштићена подручја којима управља ЈП „Палић-Лудаш“ са називом „SuPaLuSe Ranger LandCruiser 2011 MiBeSoft“ (деталније у А.3.2. Заснивање информационог система)

А.1.2. Кадровски ресурси,

У Сектору заштите природе ЈП „Палић-Лудаш“ је запослено 10 људи.

Шеф сектора (ВСС)

Стручни сарадник за рибарство (ВСС) – од априла је упражњено радно место због смрти колеге

Стручни сарадник за заштиту природе (ВСС)

Координатор чуварске службе/картографија/база података (ВШС)

Чувар водич (ССС)

Чувар (ССС)

3 рибочувара (НСС)

Чувар (НСС)

Имајући у виду да Јавно предузеће „Палић –Лудаш“ поред СРП „Лудашко језеро“ управља са још три заштићена подручја (око 7500 ha) незадовољавајућа је број и нарочито структура кадрова.

А.1.3. Опремљеност

Захваљујући пројекту, 04SER02/01/002.из Програма Суседске сарадње Мађарске и Србије 2008. године када је набављен део неопходне опреме (зграда, 1 теренско возило, опрема за чуваре, део информатичке опреме) створена је основа на којој се може развијати даље унапређивање управљања заштићеним подручјем.

Потребно је обнављати опрему за чуваре (делови униформе и друга опрема) и ИТ опрему. Неопходно је још једно возило за кретање на терену.

А.1.4. Обука

Стручна служба Сектора заштите природе ЈП „Палић-Лудаш“ планира даљу обуку чувара ради примене прописа у складу са Законом о заштити природе као и обуку о природним вредностима. Очекује се Правилник за полагање испита за чуваре и организовање њихове обуке за полагање овог испита од стране Стручне службе.

А.2. Одржавање

А.2.1. Активности и радови на обележавању

Обележавање реализовано по важећим прописима а током године се планира одржавање ознака граница и табли на улазним тачкама у ПИО „Суботичка пешчара “. као и постављање табли забране приступа на деловима заштићеног подручја са режимом првог степена (које стално оштећују или уклањају)

A.2.2. Одржавање реда и чистоће

Уобичајене активности на одржавању реда и чистоће нарочито на одређеним локацијама (код Тресетишта).

A.2.3. Рад стручних служби на изради и спровођењу управљачких докумената

израда Извештаја о остваривању Програма управљања за 2012

-израда Програма управљања за 2014 ,

-завршетак израде и процедура добијања сагласности за акт о унутрашњем реду

-завршетак израде и процедура добијања сагласности за акт о накнадама

A.2.4. Сарадња са корисницима, посебно по основу члана 57

Планира се стална сарадња чуварске и стручне службе са корисницима простора (локално становништво, закупци пољопривредног државног земљишта, пољопривредници, шумарство). уз даље развијање базе података, Планира се даља стандардизација ових послова (вођење података о овим пословима).

A.3. Презентација

A.3.1. Презентација природних вредности подручја

Планира се наставак реализације програма са посетиоцима-љубитељима природе и евентуални развој програма посматрања птица.

Наставак активности на развијању локалитета са хранилиштем за грабљивице (видео мониторинг, израда лифлета о значају грабљивица за ово подручје, пројектна документација за изградњу видиковца).

Планира се израда календара догађања у заштићеном подручју (периоди посматрања цветања или појаве одређених врста, обележавање значајних датума, традиционалне манифестације и сл.)

A.3.2. Заснивање информационог система

Наставак формирања базе података која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређивања.

Проблем за јаче развијање ове функције и даље је недовољан број чувара одговарајуће стручне спреме, недовољног броја стручног људства за обраду ових података и недовољна густина излазака на терену функцији мониторинга.

Поред овога потребно је почети развијати географски информациони систем (ГИС) али као предуслов је потребно да се одреде заједничке платформе за његово развијање, најбоље у организацији Завода за заштиту природе Србије и Покрајинског завода за заштиту природе Нови Сад.

A.3.3. Научно-истраживачки и образовни рад

Управљач ће наставити да пружа логистичку помоћ Покрајинском заводу за заштиту природе приликом флористичких истраживања и мониторинга строго заштићених врста: шафрањика (*Bulbocodium versicolor*), пешчарски каранфил (*Dianthus diutinus*), дивљи каранфил (*Dianthus pontederiae*), мразовац (*Colchicum arenarium*). Истраживања и мониторинг одвијаће се континуирано у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia”. Реализују се заједнички пројекти: зимско храњење птица, пројекат постављања вештачких дупљи и мониторинг птица дупљашица (сове, птице певачице, грабљивице).

Нова тачка за мониторинг биће хранилиште за птице грабљивице уз формирање посебног мониторинга ових врста.

Б. УПРАВЉАЊЕ ПОСТИОЦИМА

Б.1. Основни параметри посете

Како у ПИО “Суботичка пешчара” нема трасираних стаза посетиоци подручја су углавном излетници и пецароши на одређеним локалитетима

Б.2. Контрола посетилаца, вођење

Посетиоце (излетнике и пецароше) чуварска служба ће надзирати у оквиру придржавања режима заштите.

За посебне организоване групе посетилаца (планинари, љубитељи природе и сл.) по захтеву биће организоване туре са вођењем.

Б.3. Центри за посетиоце

На заштићеном подручју нема посебан посетилачки центар већ ту улогу има Визиторски центар Лудаш, смештен у СРП “Лудашко језеро”. Објекат у Хајдукову поред функције радног простора Управљача свих заштићених природних добара у Суботици, има и функцију пријема посетилаца (сала за предавања, изложбени хол, рибарска кућа са двориштем), едукативна и научно –истраживачки функција (биолошка лабораторија, библиотека у оснивању). Објекат који је сазидан 2008. године кроз, није у пуној функцији јер није прошао процедуру техничког пријема. Уређај за биосанитацију отпадних вода са комплекса изграђен 2009/10 је још у пробном раду.

Током 2013. планира се: комплетирање уређаја за биосанитацију отпадних вода, завршетак процедуре техничког пријема, завршетак уређивања нове изложбене поставке и даљи радови на текућем одржавању.

Б.4. Штампање материјала и израда других предмета који су у функцији управљања посетиоцима.

Планира се реиздавање постојећих издања (екотуристичка карта) и израда нових издања.

Г. ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ СТАЊА

Г.1. Мониторинг

Планира се наставак мониторинга станишта строго заштићених врста. Предмет мониторинга у СРП “Лудашко језеро” су већином птице (36 таксона) и знатно мањи број биљних таксона (4), сисара (3 таксона), рибе (1 таксон), гмизавци (1 таксон) – према *Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*.

Мониторинг врши чувар водич приликом редовних обилазака терена и стручни сарадник у сезонским периодима. Подаци се уносе у горе поменућу базу података и током 2013. године планира се даље бележење површина популација неких заштићених биљних врста путем ГПС уређаја.

Г.2. Реинтродукција, реколонизација

Програм “Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини” Овај пројекат се такође ради у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Рiparia” из Суботице.

Г.3 Ревитализација

Одвијаће се даље на локалитетима станишта шафрањике, спровођењем активних мера заштите крчењем дрвенастог подраста. Наставиће се организација кошења са локалним становништвом на локалитетима код Крста, испод Јасеновачке шуме и код школе/јужно од шпаргле на стаништима под ревитализацијом.

Планира се почетак рада на ревитализацији пашњака (претварање ораница у пашњаке).

Г.4 Активне мере заштите

Наставиће се мере одржавања ливада након дугогодишње ревитализације у I степену, локалитети у долини Киреша уз границу, (контролисано кошење и испаша).

Планира се наставак кошења деградираних травних површина на којима се шире инвазивне врсте (амброзија).

Д. УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Д.1. Пољопривреда

Добар део пољопривредног земљишта је у државном власништву. Део ових површина је издават у закуп (делови II и III степена заштите). Планира се рад стручне службе на прилагођавању сетова услова заштите природе по појединачном уговору и стручном надзору у поштовању истих.

Кошење ливада се контролише у циљу спровођења режима (кошење после завршетка цветања мочварних орхидеја и других природних реткости, остављање пруга) а надзире се и испаша (број грла по ха, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду). Планира се рад чуварске службе у надзору поштовања услова.

Планира се да се ове активности финансирају кроз уговор са Градом Суботицом.

Д.2. Шумарство

Планира се надзор у шуми (којим газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“) и колаборативна сарадња на одржавању реда са Шумском управом Суботица. Планира се даље информисање шумарских служби о стаништима заштићених/строго заштићених врста на површинама III степена заштите, како се током радова у шуми не би оштетили примерци и популације (кошење и тањирање пруга и просека, подизање засада са храном за дивљач на чистинама, сеча).

Д.3. Лов

Заштићено подручје обухвата већи део ловишта „Суботичке шуме“ којим газдује Шумско газдинство „Сомбор“, Шумска управа „Суботица“ на основу годишњих Планова који су у складу са Ловном основом ловишта „Суботичке шуме“ за период 2007—2017.

Планира се сарадња чуварске службе са ловочуварском службом корисника шума у надзору подручја

Е. ОСТАЛИ НЕКАТЕГОРИСАНИ ПОСЛОВИ

Е.1. Противпожарна заштита и пожари

У периодима када је повећана опасност од пожара (јесен и пролеће) појача ће се рад чуварске службе на осматрању.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН – Табела прихода

ПРИХОДИ	
Извори прихода	Износ у динарима
Средства буџета Републике Србије	
1.1. Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања	2.000.000
1.2. Министарство финансија и привреде-Сектор за туризам	
1.3. Министарство енергетике, развоја и животне средине-Фонд за заштиту животне средине	
1.4. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	
1.5. Остала средства Републике Србије	
Сопствени приходи	
2.1. Приходи од обављања делатности	280.000
2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	
2.3. Остали сопствени приходи	
Средства буџета Аутономне покрајине Војводине	
3.1.	800.000
3.2.	
Средства буџета јединице локалне самоуправе	
4.1.	180.000
4.2.	
Средства донација, поклона и помоћи	
5.1.	
5.2.	
5.3.	
Остала средства	
6.1.	
6.2.	
УКУПНО ПРИХОДИ	3.260.000

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН – Табела планираних расхода

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)							Укуп но
	1 Буџет С	2. Соп. пр их.	3. Буџет АП В	4. Буџет ЈЛС	5. ДПП	6. Остала сред ства		
А.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја								
<i>А.1. Чуварска служба</i>	1.068.490	70.032	327.879	32.692				1.499.093
А.1.1. Бруто зараде чувара,	688.750	59232	280.554	22.382				1.050.918
А.1.2. Остали трошкови чуварске службе (гориво, дневнице, службена одећа и обућа, инструменти и опрема)	299.465	7.800	22.325	5.510				335.100
А.1.3. Набавке средстава рада (возило и др)	49.400							49.400
<i>А.2. Одржавање</i>	30.875	3.000	25.000	4.800				63.675
А.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада,	356.648	58.529	190.142	46.531				651.850
А.2.2. Материјални трошкови одржавања заштићеног подручја (навести главне трошкове одржавања, без спецификације појединачних износа: обележавања и	137.654	31.179	92.957	22.382				284.172

одржавања чистоће, санација и др.								
<i>А.3. Презентација</i>	218.994	27.350	97.185	24.149				367.678
А.3.1. Материјални трошкови у вези презентације вредности и развоја научних, образовних и културних функција,	82.127	20.315	21.962	6.792				131.196
А.3.2. Заснивање информационог система/ ГИС-а и др	49.685	11.305	9.262	1.900				72.152
Укупно А.0	18.002	5.400	10.600	2.517				36.519
Б.0. Управљање посетиоцима	1.507.26 5	148.876	539.983	86.015				2.282.139
Б.1. Улазне станице (материјални трошкови изградње и опремања улазних станица)								
Б2. Центар за посетиоце (материјални трошкови изградње и опремања)								
Б.3. Остали трошкови (штампање материјала и др)	18.200	3.200	5.200	1.850				28.450
Укупно Б.0	18.200	3.200	5.200	1.850	0	0		28.450
Г. 0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја								
Г.1. Мониторинг								
Г.2. Реинтродукција, реколонизација								
Г.3. Ревитализација	275.082	35.644	104.737	22.315				437.778
Укупно Г.0	275.082	35.644	104.737	22.315				437.778

	Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса							
	Д.1. Пољопривреда (уколико има материјалних тропкова, односно ако управљач организује и води наведене делатности/активности)							0
	Д.2. Шумарство (уколико има материјалних тропкова, односно ако управљач организује и води наведене делатности/активности)	189.000	27.500		120.000			336.500
	Д.3. Лов (уколико има материјалних тропкова, односно ако управљач организује и води наведене делатности/активности)							
	Укупно Д.0	189.000	27.500	0	120.000	0	0	336.500
	Е.0. Остали, некатегорисани трошкови	250.000	23.000					273.000
	Е.1. Противпожарна заштита и појаве пожара (материјални трошкови)							
	Укупно Е.0	250.000	23.000					273.000
	Укупно планирани расходи	2.239.547	238.220	649.920	230.180			3.357.867